ANTI-ISLAMACTIE

‘Circus’ Pegida is blij met Enschede

Doodzwijgen of heel boos reageren? De burgemeester van Enschede koos voor het laatste na een actie van Pegida tegen een moskee.

Door onze correspondent
Annette Toonen

FOTO CEES ELZENGA/HH

Pegida voert actie in Enschede, in september. „Wij vragen ons af wat hij hier telkens te zoeken heeft”, zegt de gemeente over de organisator ervan.

ENSCHEDE. Burgemeester Onno van Veldhuizen (D66) van Enschede kreeg er „Ku Klux Klan-achtige” associaties bij. Aanhangers van de anti-islambeweging Pegida Nederland ‘wijdden’ zondag in alle vroegte met varkensbloed het braakliggende terrein in waar een nieuwe moskee is gepland. Ze plaatsten een ‘kerk’ (een partytent) met een kruis en lieten klokgelui horen via een megafoon.

Bij wijze van verzet tegen de islam. En omdat de 75 bezwaren die bij de gemeente waren ingediend tegen de moskee „zonder pardon van tafel zijn geveegd”, zoals de aanvoerder van Pegida Nederland, Edwin Wagensveld, het stelt.

Walgelijk, vond de burgemeester de actie. Schandalig, oordeelde wethouder Eelco Eerenberg (D66). Ze laten uitzoeken welke bestuursrechtelijke stappen zij hiertegen kunnen ondernemen. Politie en justitie gaan na of sprake is van strafbare feiten.

Wagensveld, zondag aanwezig, „lacht alleen maar”, zegt hij een dag later aan de telefoon. „Ik vind het schitterend; iedereen schrijft over onze actie. We hebben ons punt gemaakt. Ik bedank de burgemeester.”

Wéér Pegida in Enschede, wéér anti-islamsentiment in de grootste stad van Overijssel. Enschede kende fel protest tegen een asielzoekerscentrum; in 2015 werden varkenskoppen en een zak met bloed gevonden op het beoogde azc-terrein.

Toeval of niet? Wagensveld reageert: „Binnenkort zijn we in Nijmegen. Van de afgelopen drie acties waren er twee in Amsterdam en één in Enschede. Zaterdag stonden we met bordjes bij een Amsterdams kraakpand dat wordt bewoond door uitgeprocedeerde asielzoekers, en laatst bij het beeld ter nagedachtenis aan Theo van Gogh. In Amsterdam is er wat rustiger gereageerd dan in Enschede.”

De woordvoerder van de burgemeester zegt: „De belangrijkste reden dat die demonstraties hier zijn, is omdat er iemand rondloopt die vindt dat hij dat in Enschede moet doen. Wij vragen ons af wat hij hier telkens te zoeken heeft.” Wagensveld woont in Duitsland. De woordvoerder schetst het dilemma bij de reactie hierop: „Als je niet reageert, vraagt de bevolking zich af waarom je niets zegt. Als je wel reageert, weet je dat je woorden worden verdraaid en tegen je kunnen worden gebruikt.”

Volgens Willem Wagenaar, onderzoeker bij de Anne Frank Stichting, is Pegida een „rondreizend circus met een vaste aanhang” van 50 tot 70 mensen die op acties afkomen. Volgens hem is Enschede „niet uniek” wat betreft het aantal demonstraties.

In september demonstreerde Pegida ook in Enschede, naar eigen zeggen als protest tegen arrestaties die waren gepleegd na een actie in februari 2016, tegen de komst van een azc in de stad. Ze hadden in juni al actie willen voeren, maar dat had de burgemeester verboden.

De Nederlandse Volks-Unie (NVU), een politieke partij met een neonazistisch karakter, vroeg ondertussen ook toestemming voor een demonstratie - die had zondag 1 oktober plaats, precies twee weken na die van Pegida. „Om zich af te zetten tegen Pegida”, stelt Wagenaar, die onderzoek doet naar onder meer extreem-rechts. „Bij de NVU vinden ze Pegida een stelletje amateurs; Pegida had nagelaten het demonstratieverbod door Enschede aan te vechten bij de bestuursrechter.”

Onderzoeker Wagenaar ziet een koerswijziging bij de anti-islambeweging: „Na de geflopte demonstratie in september in Enschede - er kwamen veel minder mensen dan verwacht - lijkt Pegida te kiezen voor kleinschalige acties, zoals afgelopen weekeinde. Ze proberen dat te spinnen, en dat is goed gelukt. De meeste burgemeesters zouden op zo veel symboliek en onsmakelijke aspecten net zo hebben gereageerd als Van Veldhuizen.”

In de buurt is weinig begrip voor de actie. „Ik ben het niet eens met de plannen voor de moskee, maar ook niet met dit soort acties”, zegt een oudere bewoonster die anoniem wil blijven. De buurt is vooral gekant tegen de grootte van de moskee en de wekelijkse oproep tot gebed. Er zijn geluidsmetingen uitgevoerd om te bepalen hoe luid die oproep mag klinken.

Enschede
Eerdere incidenten in de stad

Op 17 september mondde een demonstratie van Pegida Nederland in Enschede uit in een confrontatie met tegendemonstranten en 32 arrestaties. Twee weken later trok de neonazistische NVU door de straten. In oktober was er al een kleine Pegida-actie tegen de geplande moskee. Vorig jaar februari werden molotovcocktails gegooid naar een Marokkaanse moskee in Enschede.